

## سۇئال

مىنىڭ بىر غەيرى مۇسۇلمان دوستۇم مەندىن ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنى ئىسپاتلاپ بېرىشىمنى ، ھەمدە نىمىشقا ھاياتلىقنى بەرگەنلىكىنى ، ھەمدە ئۇنىڭ كەينىدىكى مەقسەت نىمە دەپ سورىدى . لىكىن جاۋابىم ئۇنى قاناتەتلەندۈرەلمىدى . شۇڭا ئۇنىڭغا نىمە دېيىشىم كىرەكلىكىنى دەپ بەرسەڭلار .

## تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

قەدىرلىك مۇسۇلمان قېرىندىشىم ، سىزنىڭ كىشىلەرنى ئاللاھ تەرەپكە چاقىرىش ۋە ئۇلارغا ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنىڭ ھەقىقىيلىقىنى چۈشەندۈرىشىڭىز بىزنى تولمۇ خۇشال قىلىدۇ . ئاللاھنى بىلىش ساغلام تەبىئەتكە ۋە ساغلام ئەقىلگە ئۇيغۇن . قانچىلىغان كىشىلەر باركى ، ئۇلارغا ھەقىقەت ئايدىڭ بولغاندا ، ئۇلار ئاللاھقا بويسۇنۇشقا ، يەنى دىنغا كىرىشكە ئالدىرىدى . ئەگەردە ھەر بىرىمىز دىنغا بولغان مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلسا ئىدى ، ناھايىتى كاتتا ياخشىلىقلار ۋۇجۇتقا چىققان بولاتتى . شۇڭا بىز سىزنى ، قېرىندىشىمىز نىڭ پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەرنىڭ ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغىنى ئۈچۈن تەبرىكلەيمىز ، ھەمدە بىز سىزگە ۋەدە قىلىنغان كاتتا مۇكاپات بىلەن خۇش خەۋەر بىرىمىز ، پەيغەمبەرلىڭىز (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) دىگەندەك : **ئەگەر ئاللاھ بىر كىشىنى سىنىڭ قولۇڭدا توغرىغا يىتەكلىگەن بولسا ، بۇ ساڭا قىزىل تۈڭلەردىنمۇ ياخشى بولاتتى .** [ بۇخارىي(3134) ، مۇسلىم(41872) نەقىل قىلغان . " قىزىل تۈڭلەر" بولسا تۈڭلەرنىڭ ئەڭ ياخشى تۈرى .

ئىككىنچى :

ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنىڭ ئىسپاتىغا كەلسەك ، بۇ ئۇنى مۇلاھىزە قىلىدىغان كىشىگە ئىنىق . ھەمدە ئۇزۇن ئىزدىنىشنىڭ ھاجىتى يوق . بىز بۇنى مۇلاھىزە قىلساق ، ئۇنىڭ ئۈچ قىسىمغا بۆلىنىدىغانلىقىنى بايقايمىز : تۇغما تەبىئەت دەلىللىرى ، ھىسسىي دەلىللەر ، ۋە شەرىئىي دەلىللەر . ھەمدە ئۇ ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ئىزى بىلەن سىزگە ئايدىڭ بولىدۇ .

بىرىنچى :

تۇغما تەبىئەت دەلىللىرى :

پېشىۋا ئىبنۇ ئۇسەيمىن مۇنداق دىگەن:

" تۇغما تەبىئەتنىڭ ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنى دەلىللىشى شەيتانلار ئاداشتۇرۇۋەتمىگەن كىشى ئۈچۈن دەلىللەرنىڭ ئەڭ كۈچلىكى . شۇڭا ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **ظەسلا م دىنغا يىزلة نضعن ، الله نعت تەبىئىتى (ئۇنىڭ دىنغا) (ظەسلا م دىنغا) الله ظەسلا م دىنغا**

شۇ دىن بىلەن ياراتقان . [ رۇم(رەم) : 30 ]

ئادەمنىڭ ساغلام تەبىئىتى ئىلاھنىڭ مەۋجۇتلىقىغا گۇۋاھلىق بىرىدۇ ، ھەمدە شەيتانلار ئۇنى ئازدۇرۇۋەتمىسىلا ، ئۇ بۇنىڭدىن بۇرۇلۇپ كىتەلمەيدۇ . كىمكى شەيتانلار تەرىپىدىن ئازدۇرۇلىدىكەن ، بۇ دەلىلنى تونۇپ يىتەلمەيدۇ . "

[ شەرھ سەفارىيە دىن ئىلىندى . ]

ھەر بىر كىشى ئۇنىڭ بىر پەرۋەردىگارى ۋە ياراتقۇچىسى بارلىقىنى ئىچىدە ھىس قىلىدۇ ، ھەمدە ئۇ ئۆزىنى ئۇنىڭغا مۇھتاج ھىس قىلىدۇ . ئەگەر بىرەر چوڭ ئاپەت ئۇنىڭغا چۈشسە ، ئۇ ئىككى قولىنى ، ئىككى كۆزىنى ۋە قەلبىنى پەرۋەردىگارىدىن قۇقۇزۇشنى تەلەپ قىلىپ ئاسمانغا قارىتىدۇ .

ھىسسىي دەلىللەر :

بۇ كائىناتتا مەۋجۇت نەرسىلەرنى كۆرسىتىدۇ . بىز ئەتراپىمىزدا مەۋجۇت نەرسىلەرنى كۆرىمىز ، مەسىلەن ، دەرەخلەر ، تاشلار ، ئىنسانلار ، يەرشارى ، ئاسمانلار ، دىڭىزلار ، دەريالار . . .

ئەگەر بۇ شەيئىلەر شۇنداق كۆپ ، كىم ئۇلارنى ياراتتى ھەمدە ئۇلاردىن خەۋەر ئالىدۇ ؟ دەپ سورالسا :

جاۋاب بولسا ئەگەر بۇ شەيئىلەر تاسادىپىي ، ئۆزلۈكىدىن ۋە ھېچقانداق سەۋەپسىز بارلىققا كەلگەن بولسا ، ئۇنداقتا ئۇلارنىڭ قانداق يارىتىلغانلىقىنى بىلىدىغان ھېچكىم يوق ، ھەمدە ئۇ بىر ئىھتىماللىق . بىراق يەنە بىر ئىھتىماللىق بار ، ئۇ بولسىمۇ بۇ شەيئىلەر ئۆزلىرى تەرىپىدىن يارىتىلغان ھەمدە ئىشلىرىدىن ئۆزى خەۋەر ئالىدۇ . ھەمدە يەنە ئۈچۈنچى بىر ئىھتىماللىق بار ، ئۇ بولسا ئۇلارنى ياراتقان بىرسى بار . بىز بۇ ئۈچ ئىھتىماللىققا قارىساق ، بىرىنچى ۋە ئىككىنچىسىنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى بايقايمىز . ئەگەر بىز بىرىنچى ۋە ئىككىنچىسىنى رەت قىلساق ، ئۇنداقتا جەزمەن ئۈچىنچىسى توغرا ، يەنى بۇ شەيئىلەرنىڭ ئۇلارنى ياراتقان بىر ياراتقۇچىسى بار ، ھەمدە ئۇ ياراتقۇچى بولسا ئاللاھ . بۇ قۇرئاندا تىلغا ئىلىنغان . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

**ياكع ظذلا ر ياراتقذحعسعز يارعتلغانمذ؟ ياكع ظذلا ر ظأز لعرع ياراتقذحعمذ؛ [35] ياكع ظذلا ر ظاسمانلارنع ؤة زئمعنع**

**ياراتقانمذ؟ بەلكع ظذلا ر (اللآنعث بعزلعكععضة) ظعشةنمةيدذ . [ تۇر (تاغ) : 35-36 ]**

ئاندىن بۇ كاتتا مەخلۇقاتلار قاچاندىن بىرى مەۋجۇت ؟ بۇ يىللار ما بەينىدە ، كىم ئۇلارنىڭ بۇدۇنيادا ساقلىنىپ قىلىشىنى پۈتۈۋەتتى ھەمدە ئۇلارغا تۇرۇپ قىلىشنىڭ يوللىرى بىلەن تەمىنلىدى ؟

جاۋاب : ئۇ بولسا ئاللاھ ، ئۇ ھەر بىر شەيئىگە ئۇنىڭغا ماس كىلىدىغان ھەمدە ئۇنىڭ ساقلىنىپ قىلىشىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىدىغان نەرسىنى بەردى . چىرايلىق يىشىل ئۆسۈملۈكلەرگە قارىمىسىز ؟ ئاللاھ ئۇلارنىڭ سۇ بىلەن تەمىنلىنىشىنى ئۈزۈۋەتسە ، ئۇلار ياشىيالايدۇ ؟ ياق ، بەلكى ئۇلار قۇرۇق پاخال بولۇپ قالىدۇ . ئەگەر سىز بارلىق شەيئىلەرنى مۇلاھىزە قىلسىڭىز ، ئۇلارنىڭ ئاللاھقا تايىنىدىغانلىقىنى بايقايسىز . ئاللاھ بولمىغان بولسا ھىچنەرسە قالمىغان بولاتتى .

ھەمدە ئاللاھ ھەر بىر نەرسىنى ئۆزىگە ناس كىلىدىغان نەرسىنى قىلىشقا ياراتتى . شۇڭا تۆگىلەر مەسىلەن ، مىنىشكە . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **ظذلا ر بعلمةمدذكع، ظذلا ر ظلحمن هايؤانلارنع (قذذرةت) قولعمعز بعلةن خةلق ظةتتذق، ظذلا ر هايؤانلارنع باشقذردنص تذرغذحعلا رذذر [71] . هايؤانلارنع ظذلا رغا بويسذذذذردنص بقرذذق، ظذلا ر ظذ هايؤانلارنعث بقرعسعنع معنعذذ،**

**بقرعسعنع يةيدذ . [ ياسين : 71-72 ]**

تۆگىگە قاراڭ ، ئاللاھ ئۇنى بىر كۈچلۈك دۈمبە بىلەن قانچىلىك كۈچلۈك ياراتقان ، شۇڭا ئۇنى مىنىشكە ئىشلەتكىلى بولىدۇ

ھەمدە ئۇ باشقا ھايۋانلار بەرداشلىق بىرەلمەيدىغان قىيىن شارائىتلارغا بەرداشلىق بىرەلەيدۇ .

ئەگەر سىز باشقا ھايۋانلارغا قارىسىڭىز ، ئۇلارنىڭ يارىتىلىش مەقسىتىگە ئۇيغۇن يارىتىلغانلىقىنى بايقايسىز . ئاللاھ بارلىق نۇقتىدىن پاك !!

ھىسسىي دەلىلەرنىڭ مىساللىرى تۆۋەندىكىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ :

كىشىلەرگە چۈشكەن بالايى-ئاپەتلەر ياراتقۇچىنىڭ مەۋجۇتلىقىنى كۆرسىتىدۇ ، مەسىلەن : ئۇلار ئاللاھقا دۇئا قىلغاندا ئاللاھ ئۇلارنىڭ دۇئاسىغا جاۋاب قايتۇرىدۇ ؛ بۇ ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنى كۆرسىتىدۇ . پېشىۋا ئىبنۇ ئۇسەيمىن مۇنداق دىگەن : " پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن ) يامغۇر ئۈچۈن دۇئا قىلغاندا ، ئۇ مۇنداق دىگەن : **ئاللاھۇممە ئەغسىنا ، ئاللاھۇممە ئەغسىنا ( ئى ئاللاھ بىزگە يامغۇر ياغدۇرغىن ، ئى ئاللاھ بىزگە يامغۇر ياغدۇرغىن )** ئاندىن بىر بۇلۇت كەلگەن ، ھەمدە ئۇ مۇنبەردىن چۈشمەي تۇرۇپ يامغۇر يىغىشقا باشلىغان . بۇ ياراتقۇچىنىڭ مەۋجۇتلىقىنى كۆرسىتىدۇ . "

[ **شەرھ سەفارىنىيە** ]

3- شەرتىي دەلىلەر :

بارلىق ئىلاھى قانۇنلار ئاللاھنىڭ مەۋجۇتلىقىنى ، ھەمدە ئۇنىڭ بىلىمىنىڭ ، دانالىقىنىڭ ، ۋە رەھىم-شەپقىتىنىڭ مۇكەممەللىكىنى كۆرسىتىدۇ . چۈنكى ، بۇ قانۇنلار جەزمەن بىرسى تەرىپىدىن بەلگىلىنىشى كىرەك ، ھەمدە ئۇ قانۇن بەلگىلىگۈچى بولسا ئاللاھ .

" [ **شەرھ سەفارىنىيە** دىن ئىلىندى . ]

ئاللاھ بىزنى نىمە ئۈچۈن ياراتتى ؟ دىگەن سۇئالىڭىزغا كەلسەك ، جاۋاب : ئۇنىڭغا ئىبادەت قىلىشىمىز ، ئۇنىڭغا تەشەككۈر ئېيتىشىمىز ۋە ئۇنى ياد ئىتىشىمىز ، ھەمدە ئۇ بىزگە بۇيرىغاننى قىلىشىمىز ئۈچۈن ياراتتى . مەلۇمكى ، ئىنسانلار ئارىسىدا كاپىرلارنى بار ، مۇسۇلمانلارمۇ بار . سەۋەبى ، ئاللاھ بەندىلىرىنى ئۇنىڭ ئۆزىگە ئىبادەت قىلامدۇ ياكى باشقا بىرىگىمۇ دەپ سىنىماقچى . ئۇ بولسا ئاللاھ ھەر بىرەيلەنگە توغرا يولنى كۆرسىتىپ بولغاندىن كىيىن بولىدۇ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **ئۇ**

**سىلەرنىڭ قايسىڭلارنىڭ ئىش-ئەمەلدە ئەك ياخشى ئىكەنلىكىنى سىناش ئۈچۈن ئۆلۈم ۋە ھاياتنى ياراتتى .** [ مۇلىك(پادىشالىق )

: 2 ]

**جىنلارنى ، خەنسانلارنى صەقەت مائا ئىبادەت قىلىش ظىھنىلا ياراتتىم**

[ زارىيات ( سورىغۇچى شامالار ) : 56 ]

ئاللاھتىن بىزنى ۋە سىزنى ئۇ ياقىتۇرىدىغان ۋە خۇرسەن بولىدىغاننى قىلىشقا قادىر قىلسۇن ، ھەمدە ئۇنىڭ دىنى ئۈچۈن تىخىمۇ كۆپ دەۋەت ۋە خىزمەتلەرنى قىلىشىمىزغا مۇۋەپپەق قىلسۇن . ھەمدە پەيغەمبەرنى تەرىپلىسۇن ۋە ئامان قىلسۇن .

پېشىۋا مۇھەممەد سالىھ مۇنەججىد